

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 3731-04-12 לביא ואח' נ' הוצאת עתון הארץ בע"מ

תיק חיצוני:

לפני כב' השופטת הבכירה ריבה ניב

תובעים

1.נועה לביא

2.רפאל ברבירו

נגד

הוצאת עתון הארץ בע"מ

נתבעת

פסק דין

- 1
- 2 1. התובעים, הינם יוצריו של סרטון בשם "שיט שתל אביבים אומרים" [להלן ייקרא:
- 3 "הסרטון" או "היצירה"], העוסק באמרות מיוחדות, סלנג, היוצאות מפי תל אביבים.
- 4 המדובר בסרטון הומוריסטי, אשר הופץ באתר ה"יו טיוב" ולעמדת התובעים- זכה לצפיות
- 5 רבות. בסיום הסרטון- מופיע שמם של התובעים 1-2 כיוצרי הסרטון ושמו של התובע 3-
- 6 כצלם.
- 7 הנתבעת הינה הוצאת עיתון "הארץ" שבבעלותה אף "עכבר העיר".
- 8
- 9 2. זוהי תביעה בגין הפרת זכויות יוצרים:
- 10 א. ביום 10.2.12 פורסם במדור "ועדת המדרוג" במוסף עיתון "הארץ", תמונה המהווה
- 11 צילום מסך מיצירת התובעים. תחת התמונה נכתב "הסרטון הוויראלי" שיט שתל אביבים
- 12 אומרים". אם רק היה פחות מביך ויותר מצחיק".
- 13 ב. ביום 16.2.12 פורסמה במהדורה המודפסת של עיתון "עכבר העיר" כתבה הנושאת
- 14 הכותרת "הכל דיבורים". בכתבה, שעסקה בתופעת ה"סלנג" התל אביבי, פורסמו, בין היתר,
- 15 ששה צילומי מסך מתוך הסרטון.
- 16 ג. ביום 17.2.12 פורסמה המהדורה המקוונת של עיתון "עכבר העיר" ואף בה הופיעה
- 17 אותה הכתבה תחת שינויים קלים.
- 18
- 19 3. לטענת התובעים, כיוצרי הסרטון- הינם בעלי זכות היוצרים בו. בפרסומים
- 20 האמורים, הפרה התובעת את זכות היוצרים שלהם וכן את הזכות המוסרית, שכן לעמדתם,

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 3731-04-12 לביא ואח' נ' הוצאת עתון הארץ בע"מ

תיק חיצוני:

לא ניתן להם מזכה כראוי להם. התובע 3, אשר מוזכר כצלם ועורך בסיום הסרטון- כלל לא מוזכר בפרסומים. לטענתם, מהווים הפרסומים האמורים העתקה של יצירתם, פוגעים בזכותם הכלכלית והמוסרית ויוצרים מצג שווא וגניבת עין. על כן, הוגשה תביעה זו בסכום של 360,000 ₪ בגין העילות המפורטות.

4. טענות הנתבעת

הנתבעת טוענת כי ספק אם יש לתובעים זכויות בסרטון, שנוצר בהשראת סרטונים דומים שהופצו באופן ויראלי ברשת האינטרנט, ושעה שלא השקיעו משאבים לצורך יצירתו. כן, טוענת הנתבעת כי הפרסומים נשוא כתב התביעה מהווים שימוש מותר על פי הגדרתו בחוק זכויות יוצרים- זאת מאחר והפרסום היה דרוש לצורך הכתבה ב"עכבר העיר" והואיל ומדור ועדת המדרוג, הינו מדור ביקורת. כן, כלל לא נעשה שימוש בחלק מהותי בסרטון- הסרטון לא שודר או פורסם במלואו ופורסמו רק צילומי מסך- המהווים "פריימים" בודדים מתוכו.

5. אשר למתן הקרדיט, טוענת הנתבעת כי במהדורות השונות של "עכבר העיר" ניתן לתובעים מזכה ראוי, ומודה כי התובע 3 לא הוצג כיוצר, הואיל וכצלם ועורך - איננו כזה. עוד טענה כי צילומי המסך שנלקחו מהסרטון גודרו בכתבה באופן שונה מצילומים אשר נלקחו ממקומות אחרים- כך שהקורא הסביר יכול להתרשם כי הצילומים כולם נלקחו מתוך הסרטון, אשר שמו הופיע ב"קרדיט מרוכז". אין מדובר ביצירת צילום כי אם ביצירה קולנועית ומתוך סיווג זה נגזר האופן בו יש ליתן לה קרדיט. בנסיבות אלה, כך טוענת היא, הצליחה להוכיח כי הקרדיט שניתן היה ראוי והוגן ביחס להיקף השימוש שנעשה בסרטון וכן ביחס לנוהג בתחום.

6. דיון והכרעה-

קודם שייערך הדיון, מצאתי לנכון לתאר את הכתבות בגין הוגשה התביעה. "וועדת המדרוג" הינה עמוד בעתון, המחולק לארבעה ריבועים המסווגים כ: טוב ורע, גבוה ונמוך. כל אחד מה"אייטמים" המדורגים מתואר בדרך של צילום, והערה מתחתיו. בתחתית העמוד מפורטת רשימת הצלמים. בכל הנוגע ליצירת התובעים, אשר מוקמה במיקום "נמוך" ו"רע" כמעט בתחתית העמוד- נכתב שמו של הסרטון והערה: "אם רק היה פחות מביך ויותר מצחיק" כאמור, לא פורט שמו של הצלם במתן המזכים לתמונות.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 3731-04-12 לביא ואח' נ' הוצאת עתון הארץ בע"מ

תיק חיצוני:

הכתבה מתוך "עכבר העיר" שכותרת המשנה שלה היא "יכול להיות שהריאליטי ופייסבוק הרגו את הדיבור התל אביבי?" מתפרשת על פני ארבעה עמודים ועוסקת בדיבור התל אביבי. בכתבה מאוזכר הסרטון, שבא בעקבות המודל הניו יורקי ("Shit New Yorkers Say") ונבחנות השאלות אם יש סלנג תל אביבי, אם כן מה הוא כולל ומה מאפייניו, ממה הוא נובע ומהי זכות הקיום שלו. בין בעלי הדיעות בכתבה המצוטטים בה, ד"ר עמליה רוזנבלום, רוביק רוזנטל וסתיו שפיר. בארבעת העמודים חמשה עשר צילומים, ששה מהם מוגדרים במסגרת הכוללת את המקור לצילום, שלושה צילומי בעלי הדיעות המוזכרים לעיל- בצירוף שם הצלם, וששה צילומים המתארים, בדרך כלל, שתי דמויות המשווחות זו עם זו. מתחת לאחת התמונות מתוך השש נכתב: מתוך "שיט שתל אביבים אומרים."

7. האם הפרה הנתבעת את זכות היוצרים בסרטון? סעיף 1 לחוק זכויות יוצרים, תשס"ח-2007 [להלן: "חוק זכויות יוצרים"] מגדיר סוגים שונים של יצירות: "יצירת צילום" - לרבות יצירה המופקת בתהליך הדומה לצילום, ולמעט צילום שהוא חלק מיצירה קולנועית."

"יצירה קולנועית" - לרבות יצירה טלוויזיונית וכל יצירה שדומה במהותה ליצירה קולנועית או ליצירה טלוויזיונית."

8. בספרו, "זכויות יוצרים", מהדורה שנייה, עמד טוני גרינמן על ההבדלים שבין סיווג היצירות השונות: "כאמור לעיל, הגדרת "יצירה קולנועית" הורחבה כדי לכלול "יצירות הדומות במהותן ליצירות קולנועיות ויצירות טלוויזיוניות". הגדרה זו שונה מזו שבאמנת ברן, המדברת על "יצירות שנוצרות בתהליך הדומה לקולנוע". בעוד שהדגש בהגדרה אחרונה זו מושם על תהליך היצירה, הרי שמרכז הכובד בהגדרה אשר בחוק זכויות יוצרים הוא במהות היצירה המוגמרת. נראה, כי התוצאה היא אחת: יצירה שלא נוצרה למען הקולנוע או הטלוויזיה- אך היא מורכבת ממראות שכאשר הם מוצגים ברצף נוצרת תחושה של תנועה- תהיה מוגנת כיצירה קולנועית. מכאן, שהגדרה זו תחול על יצירות שנוצרו לשידור או להפצה ראשוניים באמצעי מדיה שונים, כגון באינטרנט או ברשת טלפונים סלולרית או בהתקנים לצפייה ביתית. אם אלה אינן בגדר יצירות קולנועיות (במובן הצר) או טלוויזיוניות, הן יהיו מוגנות כיצירות הדומות במהותן ליצירות קולנועיות או ליצירות טלוויזיוניות." (שם, עמוד 181)

בעניינינו, יש לסווג הסרטון נשוא כתב התביעה כיצירה קולנועית.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 3731-04-12 לביא ואח' נ' הוצאת עתון הארץ בע"מ

תיק חיצוני:

9. סעיף 11 לחוק זכויות יוצרים קובע כי: "זכות יוצרים ביצירה היא הזכות הבלעדית לעשות ביצירה, או בחלק מהותי ממנה, פעולה, אחת או יותר, כמפורט להלן, בהתאם לסוג היצירה:

(1) העתקה כאמור בסעיף 12- לגבי כל סוגי היצירות;"

קרי, על פי סעיף 11 לעיל, על מנת שפרסום ייחשב העתקה, יש לבחון האם נעשה שימוש ביצירה או בחלק מהותי ממנה. זהו שלב הבדיקה הראשוני. "מהו אותו חלק? ניתן לומר, כי מדובר בחלק שתרומתו ליצירה מורגש, ולא דווקא חלק גדול. המבחן איכותי ולא כמותי". (גרינמן, עמ' 626)

10. בע"א Krone AG 3422/03 נ' ענבר פלסטיק משוריין, התייחס לכך בית המשפט בקבעו-

"מהו המבחן לעניין הפרת זכויות יוצרים? הפרת זכות היוצרים עניינה פרסום היצירה או "כל חלק ניכר הימנה" (סעיף 1(2) לחוק זכות יוצרים, 1911 (הדגשה הוספה), ובאנגלית: "Or any substantial part thereof".

(ג) הדיבור "חלק ניכר" פורש בפסק הדין בע"א 8393/96 מפעל הפיס נ' The Roy Export Establishment Company (פ"ד נד(1) 577, 591 מפי השופט טירקל), כך: "ההכרעה בשאלה אם הועתק 'חלק ניכר' מן הצורה המוגנת ... אינה צריכה להיות רק, או בעיקר, על פי בחינה כמותית של הקטעים העומדים להשוואה, אלא יש לבדוק אותם גם - ואולי בעיקר - מבחינה איכותית. גם כאן אין להסתפק בבדיקה מדוקדקת של כל פרט בקטעים המושוים ושל השימוש שנעשה בו, אלא יש לבחון את הקטעים מתוך ראיה כוללת...". באנלוגיה ראו גם דברי השופט טירקל בעניין חשש להטעיה בהקשר גניבת עין, ע"א 5689/94 ורגוס נ' נגה (פ"ד נב(1) 521, 530): "לדעתי אין צורך בחיקוי עד כדי זהות לאמור, העתקה מלאה ומדויקת של כל פרט ופרט, של כל תג ותג, של כל תכונה ותכונה שבמוצר המקורי...". כאמור כדי לבסס תביעה על פגיעה בזכות יוצרים על התובע להוכיח שהנתבע העתיק מיצירתו חלקים ממשיים ומהותיים ו"בענין זה לא הכמות קובעת אלא איכות החלקים שהועתקו (ע"א 559/69 אלמגור נ' גודיק פד"י כד(1) עמ' 825, 830)"

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 3731-04-12 לביא ואח' נ' הוצאת עתון הארץ בע"מ

תיק חיצוני:

כאמור, בענייננו, עסקינן בסרטון המוגן מכוח היותו "יצירה קולנועית". נשמת אפו של הסרטון איננה התמונות המופיעות בו באופן בודד- כי אם התנועה, הקול והשילוב ביניהם.

11. בספרו, מתייחס המלומד גרינמן לשאלה אימתי ייחשב שימוש שנעשה ביצירה קולנועית כשימוש בחלק מהותי הימנה: "אנומליה אחרת נוגעת לדינו של פריים אחד מתוך סרט קולנוע. בארה"ב הוכרה זכות יוצרים בפריים כאמור. בחוק זכויות יוצרים החדש, נראה, כי זכות יוצרים בפריים תתקיים רק אם הוא ייחשב כחלק מהותי מהסרט שממנו הוא לקוח ושהוא כאמור יצירה דרמטית". (שם, עמוד 184).

אין חולק שהנתבעת לא שדרה או הקרינה את הסרטון נשוא כתב התביעה. התובעים אף אינם טוענים כך, כי אם היפוכו של דבר- לשיטתם, לו היתה עושה כן התובעת ומצרפת את הסרטון נשוא כתב התביעה- היה ניתן להם קרדיט ראוי, הואיל ושמותיהם מופיעים בסיום הסרטון, כיוצרי.

זאת ועוד, לא ניתן להתרשם כי התמונות שפורסמו בכתבות השונות מהוות "לב ליבו" של הסרטון- אין מדובר בפרסום סצנה מרכזית מתוך הסרטון ואשר מזוהה עמו והתובעים אף לא טענו כך.

12. לעמדת התובעים, הואיל והסרטון שימש בסיס לצילום המסך, הרי שמדובר בהעתקה. אינני מקבלת טענה זו. אין די בכך שתמונות אקראיות מהסרטון הוצגו בכתבה על מנת שהנתבעת תיחשב כמי שהעתיקה את יצירת התובעים, מקום בו צילום המסך אינו מהווה חלק מהותי מן היצירה. המבחן איננו מבחן כמותי בלבד, ואף לא מבחן טכני- האופן בו נעשתה ההעתקה, כי אם מבחן מהותי, אשר כבר קבעתי כי אינו מתקיים בענייננו. מכאן, כי לא ניתן לקבל את עמדת התובעים בגין ביצוע העתקה של יצירתם.

13. יתרה מזו, אף לו סברתי כי הוכח רכיב זה של התובענה והנתבעת אכן ביצעה העתקה של חלק מהותי מיצירת התובעים, לטעמי, מהווה פרסום כזה "שימוש מותר" כהגדרתו בחוק.

סעיף 18 לחוק זכויות יוצרים קובע אימתי תחול למפרסם היצירה הגנת שימוש מותר: "18. על אף הוראות סעיף 11, עשיית הפעולות המפורטות בסעיפים 19 עד 30 מותרת בתנאים המפורטים באותם סעיפים ולשם השגת המטרות המפורטות בהם, אף בלא קבלת

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 3731-04-12 לביא ואח' נ' הוצאת עתון הארץ בע"מ

תיק חיצוני:

רשות מבעל זכות היוצרים ובלא תשלום תמורה, ולעניין הפעולות המפורטות בסעיף 32-
בתמורה ובהתאם להוראות אותו סעיף.

19. (א) שימוש הוגן ביצירה מותר למטרות כגון אלה: לימוד עצמי, מחקר, ביקורת,
סקירה, דיווח עיתונאי, הבאת מובאות, או הוראה ובחינה על ידי מוסד
חינוך.

(ב) לצורך בחינה של הוגנות השימוש ביצירה לעניין סעיף זה, יישקלו, בין
השאר, כל אלה:

- (1) מטרת השימוש ואופיו;
- (2) אופי היצירה שבה נעשה השימוש;
- (3) היקף השימוש, מבחינה איכותית וכמותית, ביחס ליצירה
בשלמותה;
- (4) השפעת השימוש על ערכה של היצירה ועל השוק הפוטנציאלי
שלה."

20. המבחן הראשון לצורך כניסתו של הפרסום בגדר חריג זה הינו האם הוא עונה
לדרישות הסעיף. סבורתני כי בענייננו, יש להשיב לכך בחיוב ביחס לכל אחד מן הפרסומים
נשוא עילת התביעה. הואיל והפרסומים בגיליון המודפס של "עכבר העיר" ובמהדורה
המקוונת דומים במהותם, אתייחס אליהם במאוחד.

21. הפרסום במדור "ועדת המדרוג" - המדובר בפרסום במדור במוסף "הארץ" אשר
כשמו כן הוא- מדור לצורך "מדרוג"- ביקורת. התובעת 1 אף ציינה זאת בחקירתה:

"ש. את יודעת שוועדת המדרוג מדרגת את היצירות כמדור ביקורת?

ת. כן."

(עמוד 16 לפרוטוקול, שורה 26).

הביקורת, הינה מטרה לגיטימית וראויה הזוכה להגנה בחוק- ומכאן כי עברה הנתבעת
המשוכה הראשונה לצורך הוכחת שימוש מותר באשר לפרסום זה. דברים אלה נכונים גם
לגבי הכתבה ב"עכבר העיר" שהיא במהותה כתבת סקירה ומחקר בנושא הדיבור התל אביבי
והתפתחותו.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 3731-04-12 לביא ואח' נ' הוצאת עתון הארץ בע"מ

תיק חיצוני:

וכך העיד בפני, עד ההגנה עומר שוברט:

ש. למה השתמשתם בצילומי המסך מתוך הסרט של התובעים?

ת. עשינו באותה תקופה פרויקט שעסק בסלנג תל אביבי, בין הנושאים שעסקנו עלה גם הסרטון של התובעים שהיה חיקוי של הסרטון הניו יורקי ושל הבנות. הם הציגו דמויות תל אביביות שונות המדברות בסלנגים וזה התאים לנושא הכתבה, ולכן זה הוזכר בכתבה.

(עמוד 39 לפרוטוקול, שורות 13-16).

נראה, אם כן, כי גם פרסומים אלה נעשו לצורך אחת מן המטרות המוגנות בחוק.

22. שלב הבדיקה השני, (סעיף קטן ב')- אופי השימוש. לטענת התובעים הפרסומים מתוך הסרטון נעשה לצורך מטרות רווח, שכן הנתבעת הינה עסק מסחרי המקיים את חייו באמצעות קוראיו והמפרסמים בו. לדברים אלה, הנוגעים לאופי השימוש המסחרי, התייחס המלומד גרינמן בספרו: "לכן, נכון כיום לומר, כי ככל שהשימוש הינו בעל אופי מסחרי, עליו להיות בעל סגולות אחרות בתחום מבחני ההוגנות. אם הוא יהיה בעל סגולות כאלה, הוא יוכל לחסות תחת כנפי ההיתר בדבר השימוש ההוגן על אף אופיו המסחרי. בהקשר זה, במרבית המקרים, יהיה משקלו של שימוש טרנספורמטיבי כבד ממשקלו של שימוש מסחרי. מנוע החיפוש של "גוגל" הינו עסק מסחרי אדיר מימדים, אך השימוש שהוא עושה בתמונות ממוזערות שהועתקו מאתרי אינטרנט נחשב כשימוש הוגן, בעיקר משום שנמצא טרנספורמטיבי.

נוסף לכך, אופי השימוש ביצירה המוגנת עשוי להיות רב- גוני. שימוש למטרת דיווח חדשותי נושא גוון אינפורמטיבי ובה בעת עשוי להיות מסחרי, שכן עיתונים ורשתות טלוויזיה פועלים למטרת רווח. במרבית המקרים הללו, יהיה הערך האינפורמטיבי של השימוש בעל משקל חשוב יותר ממשקלו של ההיבט המסחרי. " (עמוד 448)

23. אין מחלוקת בדבר חשיבותה של העיתונות הכתובה לצורך דיווח עיתונאי, ביקורת ודיון אקדמי. לא בכדי הקנה המחוקק הגנה על שימוש ביצירות שנעשה למטרות אלה. מצאתי כי הפרסומים עליהם מושתתת התובעת עולים בקנה אחד עם ההגנות שביקש המחוקק להקנות. אין מדובר בהעתקה הסרטון בשלמותו או הקרנתו בפומבי- כי אם פרסום תמונות מסך הלקוחות מתוכו. לטעמי אף לא ניתן לומר כי צירופן לכתבה היה למטרת רווח שכן משקלו של המלל ושל האינפורמציה בכתבות, עלה על הערך הכלכלי שלהן.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 3731-04-12 לביא ואח' נ' הוצאת עתון הארץ בע"מ

תיק חיצוני:

24. זאת ועוד, לטעמי, אין בפרסומים כדי להשפיע על ערכה של היצירה או השוק הפוטנציאלי שלה, משני טעמים גם יחד- הן נוכח מהותה- יצירת אינטרנט המיועדת להפצה והן נוכח היקף הפרסום מתוך הסרטון והיקף הפרסומים עצמם. כאמור, אין מדובר בהעתקת היצירה בשלמותה ואף לא בשידור חלקה. אין ספק כי קריאת הכתבות - אינה מייתרת את הצפייה בסרטון. כן, אין מדובר בפרסומים חוזרים ונשנים של תמונות מתוך הסרטון ואף לא בפרסום של עשרות תמונות מתוכו, באופן המייתר את הצפייה בו. היפוכו של דבר, יש והקורא המבקש לחזות בסרטון בשלמותו, יפנה דווקא אל ה"במות" שנתנו התובעים עצמם ליצירה- לצורך צפייה בו. אשר למהותו של הסרטון- בחינת הסרטון ומהותו מביאים למסקנה כי אף לו הקרינה הנתבעת את הסרטון בשלמותו, לא היה בכך פגיעה בערכו. אמנם, טוענים התובעים בכתב התביעה כי הפיקו את הסרטון לצורך קבלת תגמול כלכלי והשאת רווחים, אולם התנהגותם בפועל, אינה מעידה כך, כי אם היפוכו של דבר: העלאת הסרטון לאתר "יו טיוב" בו יכול כל החפץ לצפות בו, לעשות כן ללא כל תשלום, אינה מעידה על כוונה להפיק רווחים מן הפרסום. התובעים עצמם מציינים בסעיף 10 לכתב התביעה כי: **"לשמחת התובעים הם זכו לפרסום רב ברשת האינטרנט ולהצלחה רבה, כשבפועל נוצר ה"באז" המיוחל ברשת האינטרנט סביב יצירתם, ובזמן קצר מאוד צפו למעלה מ- 1,444,471 אנשים ביצירה (עד ליום 13.3.12), ובהתאמה תקוותם התממשה והחל "באז" אף מחוץ לרשת האינטרנט, סביב יצירתם, וכן פורסמו כתבות בעיתונות הכתובה על היצירה, ובחלק מהכתבות פורסמו תמונות מתוך היצירה, כשמתחת ובצמוד להן נרשמו שמותיהם כיוצרי וצלמי היצירה בהתאמה"**.

25. דברים אלה אינם מתיישבים עם יוצרים אשר חפצים בגמול כלכלי כתוצאה משידור או הקרנת יצירתם. הדברים עולים אף מפרסומים וראיונות שנתנו התובעים 1 ו-2 באשר לאופן שבו הופק הסרטון והמחשבה אשר עמדה מאחוריו- ר' נספחים 3 ו-4 לכתב התביעה. אשר על כן, סבורתני כי דין עילה זו להידחות.

26. למעלה מן הצורך אציין כי השאלה האם "מם" אינטרנטי מזכה בזכויות יוצרים טרם הוכרעה. סעיף 33 לחוק זכויות יוצרים קובע כי:

"(1) היוצר של יצירה הוא הבעלים הראשון של זכות היוצרים ביצירה; "

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 3731-04-12 לביא ואח' נ' הוצאת עתון הארץ בע"מ

תיק חיצוני:

ובסעיף 64:

"החזקות המפורטות להלן יחולו בכל הליך משפטי, אזרחי או פלילי, שעניינו הפרה של זכות יוצרים או זכות מוסרית, אלא אם כן הוכח אחרת:

(1) מופיע על היצירה בדרך המקובלת שמו של אדם כיוצר היצירה, חזקה היא שאותו

אדם הוא יוצר היצירה; "

קרי, משמופיע שמם של התובעים כיוצרי הסרטון, הרי שחזקה היא כי הם יוצריו.

27. הנתבעת טוענת כי מדובר ב"מם" אינטרנטי שאיננו מוגן בזכויות יוצרים וכי לכל היותר מדובר ביצירה נגזרת המהווה העתקה של סרטונים דומים שהופצו ברשת. מהו "מם" ?

"מם (מלועזית: MEME, המונח נגזר מהשורש היווני שמשמעותו "זכרון") הוא יחידת מידע שמשתכפלת ממוחות ומאגרים לא חיים של מידע (כגון ספרים ומחשבים) למוחות או מאגרים אחרים. במונחים יותר מפורטים, מם היא יחידה של אבולוציה תרבותית שמשכפלת את עצמה, והיא דומה במקצת לגן (היחידה של הגנטיקה). ממם יכולים לבטא חלקי רעיונות, שפות, חלקיקים אלמנטריים, מנגינות דגמים, כשרונות, ערכים מוסריים או אסתטיים או כל דבר אחר שנלמד ומועבר לאחרים כיחידה אחת." (מתוך האינציקלופדיה האינטרנטית- וויקיפדיה).

28. כך אף הסבירו התובעים: "זו תופעה אינטרנטית, זה אומר שאתה לוקח רעיון ואתה יוצק לתוכו את התוכן שלך. לצורך העניין, אנחנו לקחנו את הסרטון האמריקאי של הבנות ויצקנו לו תוכן מקומי. כשם שאנדי וורהול, עשה את היצירה של מרלין מונרו, הוא לקח את הצילום וצבע אותו, ואיש איננו טוען שזו איננה יצירה שלו".

(פרוטוקול, עמוד 22, שורות 1-4).

אינני נדרשת להכריע בשאלה זו, שכן מצאתי כי אף לו היו לתובעים זכויות ביצירה הרי שאלה כלל לא הופרו.

סוף דבר, קובעת אני כי הנתבעת לא הפרה את זכות היוצרים של התובעים.

29. האם הופרה הזכות המוסרית של התובעים

סעיף 46 לחוק זכויות יוצרים קובע כי:

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 3731-04-12 לביא ואח' נ' הוצאת עתון הארץ בע"מ

תיק חיצוני:

20". זכות מוסרית ביחס ליצירה היא זכות היוצר:

(1) כי שמו ייקרא על שם יצירתו בהיקף ובמידה הראויים בנסיבות העניין;

(2) כי לא יוטל פגם ביצירתו ולא ייעשה בה סילוף או שינוי צורה אחר, וכן כי לא תיעשה פעולה פוגענית ביחס לאותה יצירה, והכל אם יש באילו מהם כדי לפגוע בכבודו או בשמו של היוצר".

התובעים טוענים כי לא קיבלו קרדיט ראוי בפרסומי הנתבעת .

התובעים 1-2 מוזכרים בסיום הסרטון כיוצריו לפיכך, כאמור לעיל, חזקה כי כך הדבר.

"אחד המאפיינים הבולטים של הזכות המוסרית בחוק זכויות יוצרים היא יחסיותה. זו באה לידי ביטוי בכל הקשור לזכות ההורות בסיפא לסעיף 46(1) לחוק, שמגביל את הזכות לקבלת "קרדיט" בגין היצירה להיקף ולמידה הראויים בנסיבות העניין. יחסיותה של זכות השלמות מתבטאת הן בקביעה בסיפא לסעיף 46(2) לחוק, כי רק פעולה שיש בה כדי לפגוע בכבודו או בשמו של היוצר תיחשב כפגיעה בזכות זו, והן בהתניה כי פעולה כזו לא תהיה בגדר הפרת הזכות אם היא "סבירה בנסיבות העניין". העובדה, שפעולה מסוימת ביצירה בוצעה על פי היתר הכלול בפרק ד', עשויה להשפיע על יישום ההוראות היחסיות הללו במקרה הקונקרטי".

(גרינמן, עמוד 337)

"הזכות לייחוס אינה מוחלטת. היא אינה חלה בכל מקרה ובכל היקף. על-פי החקיקה הקודמת, ייחוס יצירה ליוצר נדרש בהיקף ובמידה "המקובלים". דרישה זו פורשה לרוב כמתייחסת לנוהג המקובל בקשר לאותו סוג של יצירה או שימוש...".

(שם, עמוד 842)

וכן:

"מפסיקה אחרת עולה כי, בדרך כלל, כאשר מצטטים מיצירתו של יוצר, יש לאזכר את שמו ליד הציטוט או בסמוך לו. נוסף לכך, כאשר תרם היוצר תרומה ליצירה שמתפרסמת על ידי אחר, על האזכור להיות מובא בהבלטה כיאה לתרומה. עם זאת, אין מקום להיזקק לגחמותיו של תובע..." (עמוד 845).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 3731-04-12 לביא ואח' נ' הוצאת עתון הארץ בע"מ

תיק חיצוני:

- 1 30. הפרסום בעיתון "עכבר העיר" - המודפס ומקוון
- 2 כפי שבואר בהרחבה לעיל, בכתבה זו הובאו צילומי מסך מתוך הסרטון שיצרו התובעים 1 ו-2.
- 3 2. אין מדובר בשידור יצירתם של התובעים, אשר כבר סווגה לעיל כ"יצירה קולנועית", כי
- 4 אם פרסום של מספר תמונות הלקוחות מתוכה. לכך השפעה ניכרת באשר להיקף הקרדיט
- 5 הראוי. לטעמי, אין להקיש מאזכורים ואסמכתאות שהביאו התובעים באשר לאופן שבו ניתן
- 6 קרדיט אודות תמונות "סטילס" המהוות "יצירת צילום", זאת הואיל וכאשר עסקינן
- 7 בתמונות סטילס המפורסמות- מדובר בהעתקת היצירה בשלמותה. כאן, עסקינן בצילומי
- 8 מסך מתוך סרטון - אין מדובר בפרסומים המהווים "נשמת אפה" של היצירה.
- 9
- 10 31. במסגרת כתבה זו, בה הובאו כאמור צילומי המסך, אוזכרו בגוף הכתבה שמות
- 11 התובעים 1 ו-2 בסמוך לשם הסרטון וכיוצאיו. אזכור זה צוטט בהרחבה בפתח פסק הדין.
- 12 עוד אין חולק כי תחת אחת מן התמונות, אשר גודרו ויזואלית באופן שונה, צוין במפורש כי
- 13 הן לקוחות מתוך הסרטון. התובעים מלינים על האופן בו ניתן להם הקרדיט, אשר הינו-
- 14 לטענת הנתבעת- קרדיט מרוכז.
- 15
- 16 32. יתכן כי ראוי ועדיף היה ליתן קרדיט לכל אחת מתמונות המסך הנפרד, אולם לטעמי,
- 17 אין בדבר הכרח. הנני מקבלת את עמדת הנתבעת כי אזכור זה של התובעים בסמוך לשם
- 18 היצירה וכן אזכור שם היצירה תחת צילום המסך, כאשר ניתן להתרשם באמצעות הגידור
- 19 הוויזואלי השונה כי צילומי המסך נלקחו מאותו המקור- מהווים, קרדיט "בהיקף ובמידה
- 20 ראויים, בנסיבות העניין". הנתבעת הוכיחה כי נוהג מקובל במקרים דומים הוא, להסתפק
- 21 באזכור שם הסרטון תחת צילום מסך אחד מתוך צילומי המסך אשר לקוחים מאותה
- 22 היצירה. הנני קובעת כי הנתבעת יצאה ידי חובתה לעניין זה.
- 23
- 24 33. אשר לפרסום במדור "ועדת המדרוג" במוסף עיתון "הארץ"- במדור ביקורת זה
- 25 הופיע צילום מסך בודד מתוך יצירת התובעים. תחת הצילום נכתב שמו של הסרטון- "שיט
- 26 שתל אביבים אומרים", אולם התובעים מלינים על כי שמותיהם, כיוצרי היצירה, לא הופיעו
- 27 יחד עם שמות (צלמים) אחרים של תמונות סטילס אשר הובאו בתחתית העמוד.
- 28 סבורתני כי ציון שם הסרטון תחת צילום המסך מהווה קרדיט ראוי. כפי שפורט בהרחבה,
- 29 מדובר בצילום מסך בודד מתוך הסרטון המלא- מתוך היקף הפרסום נגזר הקרדיט, אשר
- 30 בנסיבות אלה- הינו ראוי. כן ניתן להתרשם כי בשני אייטמים נוספים באותו המדור, אשר

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 3731-04-12 לביא ואח' נ' הוצאת עתון הארץ בע"מ

תיק חיצוני:

בהם הובאו צילומי מסך מתוך יצירת קולנוע, נהגה הנתבעת באופן דומה ולא אזכרה את שמות היוצרים, כי אם את שמות הסרטים בלבד. התובעים לא הביאו אסמכתאות בדבר האופן שבו יש ליתן קרדיט כל אימת שמדובר בצילומי מסך מתוך סרטון ולא ניתן להקיש מן האסמכתאות אשר הובאו ביחס לצילומי סטילס- אשר הינם יצירות צילום- לענייננו.

34. אמנם, התובעים הציגו אסמכתאות הנוגעות ליצירות קולנוע- שהיו שונות בהיקפן מהפרסום דגן- היקף אשר הינו בעל השפעה ישירה על אופן מתן הקרדיט- שכן מדובר על ביקורות המתפרשות על פני עמוד ומעלה ומתייחסות אך לסרט נשוא הביקורת. בענייננו, לא כך היה הדבר. המדובר בתמונה בודדת המופיעה במדור ביקורת, כאשר את אופי הביקורת ניתן להסיק ממיקום התמונה ביחס לדף ולא באמצעות מלל רב. מנגד, הציגה הנתבעת אסמכתאות התומכות בעמדתה- צילומים רבים הלקוחים מתוך יצירות קולנועיות ואשר שמם של יוצרי היצירה לא מופיע בסמוך להם. לעמדתי, ציון שם היצירה תחת צילום המסך הלקוח מתוכה, מהווה קרדיט הולם.

35. אשר לתובע 3, מעמדו של התובע 3 איננו זהה למעמדם של התובעים 1 ו-2 הואיל ושמו אינו מופיע בסיום הסרטון כיוצר, אלא כצלם וכעורך. הדברים אשר נאמרו ביחס לקרדיט אשר ניתן ליצירה במדור "ועדת המדורג" יפים אף ביחס לתובע 3, שכן אין מדובר בקרדיט שניתן למי מיוצרי הסרטון, כי אם באזכור שם הסרטון בלבד. עם זאת, בפרסומים במהדורה המודפסת וכן במהדורה המקוונת של "עכבר העיר" לא אוזכר שם התובע 3 כמי שיצר את הסרטון יחד עם התובעים 1 ו-2 ועל כן, מוצאת אני לנכון להבהיר את הדברים הבאים.

36. כזכור, הואיל ומדובר ביצירה קולנועית ולא ביצירת צילום, "**אין זכות יוצרים נפרדת בצילום שהוא חלק מיצירה קולנועית**" (גרינמן, עמ' 511), אין חולק כי התובע 3 צילם וערך את הסרטון נשוא התובענה. כן, ייתכנו מקרים אשר בהם ייחשב צלם היצירה הקולנועית כאחד מיוצריה. עם זאת, אין הדברים שלובים בהכרח. מעיון בצילומי המסך מתוך שמות היוצרים באתר ה"יו טיוב" וכן ה"פייסבוק", אשר צורפו כנספחים 1 ו-2 לכתב התביעה- עולה כי התובעים עצמם בחרו לערוך הבחנה בין התובעים 1 ו-2 המופיעים כיוצרים, ובין התובע 3 המופיע כצלם וכעורך. קרי, מכלל הן, נלמד לאו, משלא מופיע שמו של התובע 3

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 3731-04-12 לביא ואח' נ' הוצאת עתון הארץ בע"מ

תיק חיצוני:

כיוצר, מקום בו מופיעים שמותיהם של התובעים האחרים ככאלה, בא הדבר ללמדנו שאינו מוגדר על ידם ככזה.

37. תימוכין לדברים אלה ניתן למצוא אף מתוך הנספחים שצרפו התובעים לכתב תביעתם.

כך מן הכתבה שפורסמה ב"טיים אאוט" - נספח 3 לכתב התביעה ו- נ/35 ניתן להתרשם מהאופן שבו תפסו התובעים את מקומו של התובע 3. כך, במסגרת ראיון שנערך עם התובעים 1 ו-2 כיוצרי הסרטון, ציין התובע 2 כי "החלטנו להיעזר ב**רן שנק**, **הצלם והוערך המוכשר**", בעוד שבכתבה אשר לקוחה מתוך זמן תל אביב, ומצורפת כנספח 4 לכתב התביעה, נכתב כי: "מאחורי הסרטון עומדים **רפי ברבירו** (32) ו**נועה לביא** (33), **בני זוג תל אביבים**, שעובדים בתחום התקשורת ולא האמינו שהסרטון המשעשע יהפוך ללהיט... ברבירו, עיתונאי עם זיקה לקולנוע, הפיק בעבר סרטים קצרים שקטפו פרסים בין לאומיים. "למרות שאני עובד בתעשייה, את הווידאו עשינו לגמרי בשביל הכיף, ללא מטרה או אג'נדה", אומר ברבירו. "ראינו את הסרטון באנגלית והיינו בטוחים שיש גרסה ישראלית אבל כשלא מצאנו, אמרנו שאנחנו חייבים לעשות אחת. גייסתי את רן שנק, קולגה שלי מהעבודה, שצילם וערך. כתבתי עם נועה את התסריט ושנינו משחקים עם עוד כמה חברים שלנו שמשמשים בתור ניצבים. צילמנו את זה ביום אחד".

38. עולה כי התובעים עצמם בחרו להבחין בין התובעים 1-2 אשר צוינו כיוצרי היצירה ובין התובע 3- אשר שימש צלם ועורך. הואיל והנתבעת לא צלמה את היצירה או שדרה אותה במלואה, כי אם פרסמה צילומי מסך, אשר בהיותם חלק מתוך יצירה קולנועית אינם מוגנים באופן עצמאי בזכויות היוצרים - לא עמדה לה החובה ליתן לתובע 3 קרדיט כיוצר הסרטון.

לפיכך, מוצאת אני כי דין התביעה להידחות אף בעילה זו.

39. התובעים העלו טענות אף בדבר רשלנות וגניבת עין; עילת הרשלנות - משצינו התובעים בסיכומי התשובה כי הואיל ו"התובעים תבעו פיצוי ללא הוכחת נזק. משמע לא בעוולת הרשלנות ככל שהיא מופיעה בפקודת הנזיקין" ומשעה שקבעתי כי במעשי הנתבעת לא נפל כל פגם, אינני נדרשת לעילת תביעה זו.

גניבת עין - בסעיף 37 לכתב התביעה טוענים התובעים כי: "התובעים יטענו כי אי אזכור שמם של התובעים כיוצרי היצירה, תוך פרסום שמם של צלמים אחרים שצילומיהם

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 3731-04-12 לביא ואח' נ' הוצאת עתון הארץ בע"מ

תיק חיצוני:

הופיעו בגיליון, במוסף הארץ ובאתר האינטרנט של עכבר העיר (להלן: "אמצעי הפרסום"), יצר מצג שווא כלפי כולי עלמא כאילו התמונות שהועתקו מתוך היצירה, יוצרו על ידי מי מהצלמים ששמותיהם מפורטים בכל אחד מאמצעי הפרסום לעיל. מצג זה, אותו יצרה הנתבעת, מהווה גניבת עין, כהגדרתו בסעיף 1 לחוק עוולות מסחריות, תשנ"ט-1999 [להלן: "חוק עוולות מסחריות"], אלא שסעיף 1 לחוק עוולות מסחריות קובע בהאי לשנא: "1(א) לא יגרום עוסק לכך שנכס שהוא מוכר או שירות שהוא נותן, ייחשבו בטעות כנכס או כשירות של עוסק אחר או כנכס או כשירות שיש להם קשר לעוסק אחר", ומכאן כי לא ברורה הקשרה של עוולה זו לתובענה דנן.

מכל מקום, מעיון בכתבות נשוא כתב התביעה ובצילומי המסך לא מצאתי כי מי מן הקוראים עלול לשייכה בטעות לצלם אחר ששמו אוזכר במסגרת הכתבות ואין כל חשש למצג שווא או להטעיה של מי מן הקוראים, ועל כן אף דינה של טענה זו להידחות.

סוף דבר, התביעה נדחית.

בשל הספק שהעליתי בס' 32 לעיל, מצאתי לנכון שלא לחייב בהוצאות.

ניתן היום, י"ד אייר תשע"ה, 3 במאי 2015, בהעדר הצדדים.

ריבה ניב, שופטת בכירה